

**Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра судочинства

Башурин Н.Я.

**СУДОВІ ТА ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ
УКРАЇНИ**

**Методичні вказівки
для підготовки до семінарських занять
студентів денної форми навчання**

**Спеціальність – 081 Право
ОР «Бакалавр»**

Івано-Франківськ, 2024

УДК 342.5
Я 79

Затверджено на засіданні кафедри судочинства Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № 1 від 28.08.2024 р.)

Башурин Н.Я. Судові та правоохоронні органи України. Методичні вказівки для підготовки до семінарських занять студентів денної форми навчання. Івано-Франківськ. Навчально-науковий юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2024. 37 с.

Методичні вказівки розроблені на основі навчального плану навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника і призначені для підготовки до семінарських занять студентів з навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України», підготовки до здачі заліку. У вказівках викладені: завдання до семінарських і практичних занять, які включають короткі методичні рекомендації, що полегшать підготовку до занять, перелік питань, які виносяться на обговорення на занятті, контрольних питань для перевірки знань, практичних та методичних завдань. До кожної теми поданий перелік літератури, до якого включена монографічна та інші наукові джерела по темі, а також розширений перелік нормативно-правових актів, які регулюють відповідний вид відносин станом на 01.09.2024 р.

Посібник призначений для студентів, аспірантів, викладачів.

© Башурин Н.Я., 2024 рік

© Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2024 рік

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Програма дисципліни.....	6
<u>Методичні рекомендації для здобувачів денної форми навчання.....</u>	10
Модуль 1. Судові органи України	10
Тема 1. Предмет та система дисципліни «Судові і правоохоронні органи України». Поняття і загальна характеристика судової, правоохоронної та правозахисної діяльності.....	10
Тема 2. Судова влада і судова система України.....	11
Тема 3. Особливості правового статусу судді в Україні. Правовий статус присяжного.....	15
Тема 4. Організаційне забезпечення діяльності судів та органи суддівського самоврядування.....	19
Модуль 2. Правоохоронні органи України.....	22
Тема 5. Прокуратура України	22
Тема 6. Антикорупційні органи України.....	25
Тема 7. Система органів Міністерства внутрішніх справ України. Служба безпеки України...	27
Тема 8. Органи досудового розслідування та оперативно-розшукової діяльності. Державне бюро розслідувань.....	32
Тема 9. Адвокатура і нотаріат в Україні.....	34

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Судові та правоохоронні органи України» має фундаментальне значення для студентів-правників, оскільки перед тим, як вивчити навіть базові галузі права, необхідно проаналізувати побудову судових та правоохоронних органів, засади, на яких вони формуються, з'ясувати їх завдання та основні напрямки діяльності. В процесі євроінтеграції України динаміка перетворень у сфері правотворчої і правозастосовної діяльності вимагає чітких уявлень про систему, завдання, структуру та повноваження органів судової влади та правоохоронних органів, зокрема, органів прокуратури, антикорупційних органів, органів внутрішніх справ, служби безпеки, юстиції, адвокатури та деяких інших органів, що допоможе студентам краще зрозуміти їх повноваження та функції, які вони реалізують на практиці у конкретних сферах правозахисної, правоохоронної та правозастосовної діяльності.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є діюче законодавство, яке регулює порядок організації та діяльності судових та правоохоронних органів України, їх структуру та напрями діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки: Навчальна дисципліна «Судові та правоохоронні органи України» має тісний зв'язок з такими навчальними дисциплінами як «Конституційне право», «Теорія держави і права», «Трудове право України», «Кримінальне процесуальне право України», «Цивільне процесуальне право України».

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів**:

1. Змістовий модуль 1 «Судові органи України».
2. Змістовий модуль 2 «Правоохоронні органи України».

Мета навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України» – виробити в студентів загальне розуміння сутності судової та правоохоронної діяльності, допомогти їм ґрунтовніше засвоїти галузеві юридичні дисципліни при вивченні діяльності судових та правоохоронних органів щодо застосування права, забезпечення законності і правопорядку в Україні.

Основними **цілями** навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України» є ознайомити студентів з необхідними джерелами права; сприяти глибокому засвоєнню нормативних актів, прищепити вміння працювати з ними; ознайомити з принципами організації судової системи в Україні та організації правоохоронних органів; дати чітке уявлення про сутність судової влади та про сутність правоохоронної діяльності.

Під час вивчення дисципліни очікується, що студенти здобудуть:

Загальні компетентності:

- ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК9. Здатність працювати в команді.
- ЗК10. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні компетентності:

- СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.

СК2. Здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему.

СК3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи.

СК4. Здатність застосовувати Конвенцію про захист прав людини та основоположних свобод, а також прецедентну практику Європейського суду з прав людини.

СК7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини.

СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

ПРН 2. Знати та розуміти міжнародні стандарти прав людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практику Європейського суду з прав людини.

ПРН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

ПРН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

ПРН 6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.

ПРН 10. Вільно спілкуватись державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію.

ПРН 11. Мати базові навички риторики.

ПРН 12. Доносити до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло.

ПРН 13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

ПРН 14. Використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для правничої діяльності.

ПРН 15. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

ПРН 17. Працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди.

ПРН 18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

ПРН 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.

ПРН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

Програмові вимоги
для складення заліку з дисципліни «Судові та правоохоронні органи
України»

Модуль 1. Судові органи України

Тема 1. Предмет та система дисципліни «Судові і правоохоронні органи
України». Поняття і загальна характеристика судової, правоохоронної та
правозахисної діяльності

«Судові та правоохоронні органи України» як навчальна дисципліна, її специфіка та особливості. Предмет, методи та структура навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України». Взаємозв'язок навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України» з суміжними навчальними дисциплінами. Нормативні джерела навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України». Поняття, ознаки і загальна характеристика судової діяльності. Поняття і загальна характеристика судової влади як однієї з трьох гілок державної влади в Україні та суб'єкти її реалізації. Загальна характеристика правоохоронної діяльності та її основні функції. Принципи здійснення правоохоронної діяльності. Завдання правоохоронної діяльності. Поняття, особливості та загальна характеристика правозахисної діяльності. Суб'єкти здійснення правозахисної діяльності та їх характеристика. Співвідношення судової, правоохоронної та правозахисної діяльності (порівняльний аналіз).

Тема 2. Судова влада і судова система України

Поняття судової влади, її характерні ознаки. Співвідношення судової влади з іншими гілками влади. Форми реалізації судової влади. Функції судової влади. Поняття та значення засад (принципів) судочинства. Система засад (принципів) судочинства. Принципи побудови судової системи України. Передумови та порядок утворення та ліквідації судів. Поняття та види судових інстанцій в Україні. Рівні (ланки) судової системи України. Місцевий суд, його склад, повноваження та організація роботи. Види і склад апеляційних судів в Україні. Повноваження апеляційних судів. Спеціалізовані суди України та їх місце у судовій системі України. Вищий суд з питань інтелектуальної власності: порядок формування, структура та повноваження. Вищий антикорупційний суд України: порядок формування, структура та повноваження. Верховний Суд як найвища ланка системи судів загальної юрисдикції. Конституційний Суд України як єдиний суд конституційної юрисдикції в Україні: загальна характеристика.

Тема 3. Особливості правового статусу судді в Україні. Правовий статус
присяжного

Суддівський корпус: поняття та склад. Гарантії правового статусу судді. Порядок обрання, призначення та зайняття посади судді. Вимоги до кандидата на посаду судді. Права,

обов'язки та обмеження суддів. Моніторинг способу життя судді. Дисциплінарна відповідальність суддів. Звільнення судді з посади та припинення його повноважень. Порядок обрання суддів на адміністративні посади та звільнення з цих посад. Особливості правового статусу присяжного в Україні.

Тема 4. Організаційне забезпечення діяльності судів та органи суддівського самоврядування

Державна судова адміністрація: статус, система органів, повноваження. Національна школа суддів України: статус і структура. Вища рада правосуддя: статус, склад та порядок формування, повноваження. Вища кваліфікаційна комісія суддів: склад, порядок формування та повноваження. Рада суддів України: склад та повноваження. Органи суддівського самоврядування: завдання, види, повноваження.

Модуль 2. Правоохоронні органи України

Тема 5. Прокуратура України

Поняття, особливості, завдання та місце прокуратури в системі правоохоронних органів України. Функції та принципи діяльності прокуратури. Організаційна структура органів прокуратури. Поняття, завдання і повноваження Спеціалізованої антикорупційної прокуратури. Правовий статус Генерального прокурора в Україні. Порядок призначення Генерального прокурора на посаду та звільнення його з посади. Правовий статус прокурора. Вимоги до осіб, які призначаються на посади прокурорів, порядок їх призначення та звільнення з посади. Припинення та зупинення повноважень прокурора. Характеристика повноважень прокурора. Дисциплінарна відповідальність прокурорів.

Тема 6. Антикорупційні органи України

Поняття, особливості і заходи протидії корупції та її правове регулювання в Україні. Історія становлення антикорупційної системи в Україні. Система антикорупційних органів України: загальна характеристика. Національна рада з питань антикорупційної політики – президентський антикорупційний орган. Національне антикорупційне бюро України: поняття, завдання, правові основи і принципи діяльності. Директор НАБУ – вимоги, порядок призначення та повноваження. Статус працівників НАБУ – вимоги, порядок призначення та повноваження. Національне агентство з питань запобігання корупції: загальна характеристика та повноваження. Члени Національного агентства з питань запобігання корупції: вимоги, порядок призначення, права, обов'язки і повноваження.

Тема 7. Система органів Міністерства внутрішніх справ України. Служба безпеки України

Міністерство внутрішніх справ України: компетенція і правові основи діяльності. Система органів і повноваження Міністерства внутрішніх справ України. Національна поліція

України: завдання, система та правові основи діяльності. Повноваження Національної поліції України. Поліцейські заходи: види та загальна характеристика. Вимоги до осіб, які приймаються на службу в поліцію. Порядок прийняття на службу до Національної поліції України. Права та обов'язки осіб, що працюють в органах Національної поліції України. Загальна характеристика Державної прикордонної служби України та Державної міграційної служби України. Національна гвардія України: характеристика і ключові повноваження. Державна служба з надзвичайних ситуацій: загальна характеристика і специфіка діяльності. Служба безпеки України: поняття, особливості і правове регулювання діяльності. Основні завдання і функції Служби безпеки України. Система Служби безпеки України: загальна характеристика. Повноваження Служби безпеки України. Права Служби безпеки України. Кадри Служби безпеки України. Відповідальність за правопорушення у сфері діяльності Служби безпеки України. Контроль і нагляд за діяльністю СБУ.

Тема 8. Органи досудового розслідування та оперативно-розшукової діяльності. Державне бюро розслідувань

Досудове розслідування: поняття, особливості та форми. Органи та особи, що здійснюють досудове розслідування: система, завдання та компетенція. Загальна характеристика оперативно-розшукової діяльності. Система органів оперативно-розшукової діяльності та їх правове регулювання. Поняття, завдання та правові засади діяльності Державного бюро розслідувань (далі - ДБР). Організація діяльності ДБР. Повноваження ДБР. Кадровий та керівний склад ДБР.

Тема 9. Адвокатура і нотаріат в Україні

Поняття та сутність інституту адвокатури. Правове регулювання адвокатської діяльності. Завдання адвокатури та принципи її діяльності. Правовий статус адвоката: порядок набуття, права та обов'язки. Обмеження щодо надання адвокатом правової допомоги. Правовий статус помічника адвоката. Організаційні форми діяльності адвокатури. Єдиний реєстр адвокатів. Види адвокатської діяльності. Адвокатська таємниця. Основні принципи адвокатської етики. Гарантії адвокатської діяльності. Дисциплінарна відповідальність адвоката. Припинення та зупинення адвокатської діяльності. Безоплатна правова допомога: види, право на надання та отримання. Поняття нотаріату та нотаріальної діяльності, її форми, види, принципи здійснення. Нотаріус та його правовий статус. Повноваження нотаріусів. Вимоги, які ставляться до кандидатів на посаду нотаріуса. Організаційна побудова державного нотаріату в Україні: 1) державні нотаріальні контори, 2) державні нотаріальні архіви. Дисциплінарна відповідальність державного нотаріуса. Особливості приватної нотаріальної діяльності. Порядок реєстрації приватного нотаріуса. Вимоги до робочого місця приватного нотаріуса. Особливості юридичної відповідальності приватного нотаріуса. Підстави та порядок припинення та зупинення нотаріальної діяльності. Виконання функцій нотаріату іншими органами та посадовими особами.

Тема 10. Митні органи та податкові органи України

Органи загального управління митною справою в Україні. Державна митна служба України у реалізації державної митної справи. Завдання і повноваження Державної митної служби України. Права та обов'язки працівників митних органів України. Державна податкова служба України – загальна характеристика. Завдання і повноваження Державної податкової

служби України. Права Державної податкової служби України. Керівництво Державної податкової служби України.

Методичні рекомендації для здобувачів денної форми навчання

Модуль 1. Судові органи України

Тема 1. Предмет та система дисципліни «Судові і правоохоронні органи України». Поняття і загальна характеристика судової, правоохоронної та правозахисної діяльності

(2 год)

Під час вивчення теми необхідно визначити поняття дисципліни «Судові і правоохоронні органи», окреслити рамки її предмета та проаналізувати методи, якими вона оперує. Слід звернути увагу на такі категорії, як «правоохоронна діяльність», «правозахисна діяльність», «правоохоронні органи», «судова влада», «демократичні принципи (засади) судової влади» тощо. В результаті опанування матеріалу, студенти повинні чітко розрізняти поняття «судова влада», «правосуддя» та судочинство». Слід дослідити нормативно-правові акти, що є джерелами навчальної дисципліни.

Питання до обговорення:

1. «Система правоохоронних органів України» як навчальна дисципліна, її специфіка та особливості. Предмет, методи та структура навчальної дисципліни «Система правоохоронних органів України».
2. Взаємозв'язок навчальної дисципліни «Система правоохоронних органів України» з суміжними навчальними дисциплінами. Нормативні джерела навчальної дисципліни «Система правоохоронних органів України».
3. Поняття, ознаки і загальна характеристика судової діяльності та суб'єкти її здійснення.
4. Загальна характеристика правоохоронної діяльності та суб'єкти її здійснення (правоохоронні органи та їх загальна характеристика).
5. Функції та принципи здійснення правоохоронної діяльності. Завдання правоохоронної діяльності.
6. Поняття, особливості та загальна характеристика правозахисної діяльності.
7. Суб'єкти здійснення правозахисної діяльності та їх характеристика.
8. Співвідношення судової, правоохоронної та правозахисної діяльності (порівняльний аналіз).

Термінологічне завдання:

Судові органи; правоохоронні органи; система правоохоронних органів; правоохоронна діяльність; правозахисна діяльність, судова діяльність.

Практичне завдання:

1. Назвіть з наведеного переліку органи, які належать до правоохоронних органів України:

- 1) адвокатське об'єднання «Іванов і партнери»;
- 2) Служба безпеки України;
- 3) Відділ охорони супермаркету «Простор»;
- 5) Прокуратура України;
- 6) Національне антикорупційне бюро України;
- 7) Громадська організація «Спілка охорони прав ветеранів Афганістану»;
- 8) Державна виконавча служба України;
- 9) Слідчий суддя Фрунзенського районного суду м. Харкова.

Література:

1. Каркач П. М. Організація та діяльність органів прокуратури України: навчальний посібник. – Харків: Право, 2019. – 500 с. [KPOL](#)
2. Гусаров С. М. (ред.) Судові, правоохоронні, контрольно-наглядові та правозахисні органи України: підручник. – Харків: Право, 2020. – 512 с. [КнуШоп](#)
3. Москвич Л. М. (ред.) Організація судових та правоохоронних органів: навчальний посібник. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Харків: Право, 2016. – 244 с. [DSpace UzhNU](#)
4. Руденко М. В. Судові та правоохоронні органи України: підручник. – Харків: Нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна, 2017. – 236 с. [DSpace UzhNU](#)
5. Лапкін А. В. Судові та правоохоронні органи України: навчальний посібник. – 7-е вид., змін. і допов. – Харків: Право, 2018. – 170 с. [KPOL](#)
6. Копча В. В. Система правоохоронних органів України: методичні рекомендації. – Ужгород: УжНУ, 2024. – 30 с. [DSpace UzhNU](#)
7. Салманова О. Ю. Правоохоронні органи в системі національної безпеки: навчальний посібник. – Івано-Франківськ: ПНУ, 2024. – 150 с. [KPOL](#)
8. Гусаров С. М. (ред.) Судові та правоохоронні органи України: навчальний посібник. – Харків: Право, 2020. – 512 с. [КнуШоп](#)
9. Карась О. В. Судові та правоохоронні органи України: навчальний посібник. – Київ: КНУ, 2019. – 220 с.
10. Мельник М. І. Правоохоронні органи України: організація та діяльність: навчальний посібник. – Львів: ЛНУ, 2021. – 280 с.
11. Семенюк Т. В. Судова влада та правоохоронні органи в Україні: навчальний посібник. – Одеса: ОНУ, 2022. – 310 с.
12. Денисюк С. Г. Правозахисна діяльність в Україні: теорія та практика: монографія. – Дніпро: ДНУ, 2023. – 340 с.
13. Іванченко О. П. Судові та правоохоронні органи: організація та функціонування: навчальний посібник. – Запоріжжя: ЗНУ, 2020. – 290 с.
14. Ковальчук В. М. Правоохоронна діяльність в Україні: сучасні виклики та перспективи: монографія. – Чернівці: ЧНУ, 2024. – 360 с.
15. Тимошенко І. О. Судові та правоохоронні органи України: структура та компетенція: навчальний посібник. – Вінниця: ВНТУ, 2021. – 275 с.

Тема 2. Судова влада і судова система України

(2 год)

Вивчаючи систему засад (принципів) здійснення судочинства, студенти повинні достеменно проаналізувати Конституцію України (ст. 129), ЗУ «Про судоустрій та статус суддів» та ряд галузевих процесуальних нормативно-правових актів.

В процесі вивчення становлення судової влади як однієї із гілок державної влади студенти повинні чітко усвідомлювати, у чому полягає суть системи стримувань та противаг та чим обумовлюється незалежність та самостійність судової гілки влади. Особливу увагу необхідно приділити таким принципам судочинства як законність, відкритість, гласність, рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом, забезпечення доведеності вини, змагальність, обов'язковість судових рішень тощо.

Характеризуючи особливості судової системи України варто звернути увагу на те, що судова система України будується за принципами територіальності, спеціалізації та інстанційності. Виходячи з цього слід розрізняти судову ланку та судову інстанцію.

Аналізуючи суди першої, апеляційної та касаційної інстанції не можна оминати увагою питання, пов'язані з підсудністю та підвідомчістю конкретних справ тому чи іншому суду. Дані категорії мають бути чітко осмислені студентами як і їх розмежування та співвідношення.

Питання до обговорення:

1. Поняття судової влади, її характерні ознаки. Співвідношення судової влади з іншими гілками влади.
2. Форми реалізації судової влади та функції судової влади.
3. Поняття, система та значення засад (принципів) судочинства.
4. Принципи побудови судової системи України. Передумови та порядок утворення та ліквідації судів.
5. Поняття та види судових інстанцій в Україні. Рівні (ланки) судової системи України.
6. Місцевий суд, його склад, повноваження та організація роботи.
7. Види і склад апеляційних судів в Україні. Повноваження апеляційних судів.
8. Спеціалізовані суди України та їх місце у судовій системі України (Вищий антикорупційний суд України та Вищий суд з питань інтелектуальної власності).
9. Верховний Суд як найвища ланка системи судів загальної юрисдикції.
10. Конституційний Суд України як єдиний суд конституційної юрисдикції в Україні: загальна характеристика.

Термінологічне завдання:

Судова влада; судочинство; судовий контроль; принцип законності; принцип гласності; принцип відкритості; принцип колегіальності; принцип диспозитивності; змагальність сторін; судова система України; правосуддя; місцеві суди; підвідомчість; підсудність; інстанційність; спеціалізація; апеляційний суд; апеляція; судова палата; секретар судової палати; голова апеляційного суду; Вищий суд з питань інтелектуальної власності; Вищий антикорупційний суд; Верховний суд; Конституційний Суд України.

Контрольні запитання:

1. В чому суть та призначення судової влади?
2. Дайте визначення поняття «судова влада».
3. Які функції судової влади?
4. Які основні напрями співпраці судової влади з іншими гілками державної влади?
5. Назвіть основні ознаки судової влади і з'ясуйте їх суть.
6. З'ясуйте поняття «судова влада», «правосуддя», «судочинство». Що спільного та відмінного в цих поняттях?
7. Дайте визначення поняття «принципи (засади) судочинства».
8. У чому полягає значення принципів судочинства?
9. Як класифікуються принципи судочинства?
10. Які принципи судочинства закріплені в Конституції України?
11. Які принципи закріплені в галузевому процесуальному законодавстві?
12. Які з принципів судочинства можна вважати міжгалузевими?
13. На яких принципах будується система судів в Україні?
14. Які судові органи становлять систему судів України?
15. Які суди належать до місцевих судів?
16. Назвіть апеляційні суди з розгляду цивільних і кримінальних справ.
17. Назвіть апеляційні спеціалізовані суди України.
18. З'ясуйте, які справи підвідомчі господарським судам і які справи підвідомчі адміністративним судам України.

Практичне завдання:

Задача 1.

Призначивши справу до судового розгляду, суддя Тимченко одночасно прийняв рішення про розгляд справи у закритому судовому засіданні. Мотивував він своє рішення тим, що обвинувачений Корнійчук, 2001 року народження, заявив таке клопотання, оскільки не бажає, щоб його друзі були присутні на засіданні і насміхались з нього. Крім цього, суддя Тимченко підкреслив, що має сина такого ж віку і не хотів би надмірного розголосу у такій ситуації.

1. Чи відповідають дії судді Тимченка чинному процесуальному законодавству ?
2. Обґрунтуйте свою відповідь принципами судочинства.

Задача 2.

Під час досудового розслідування злочину, в якому у вчиненні розбійного нападу обвинувачувався громадянин Деметрадзе, грузин за національністю, було встановлено, що він не володіє українською мовою, погано розмовляє російською. Слідчий домовився з Деметрадзе, що допит вестиме грузинською мовою, яку і слідчий і обвинувачений знають добре. Протокол допиту було складено російською мовою, який підписали слідчий і обвинувачений.

1. Який принцип судочинства порушено в даному випадку ?

Література:

Нормативний матеріал:

1. **Конституція України** : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року (зі змінами і доповненнями, чинними станом на 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/254к/96-вр>.
2. **Про судоустрій і статус суддів** : Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII (зі змінами і доповненнями, чинними станом на 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1402-19>.
3. **Про Конституційний Суд України** : Закон України від 13.07.2017 р. № 2136-VIII (зі змінами і доповненнями, чинними станом на 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2136-19>.
4. **Про забезпечення права на справедливий суд** : Закон України від 12.02.2015 р. № 192-VIII (зі змінами і доповненнями, чинними станом на 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/192-19>.
5. **Кримінальний процесуальний кодекс України** : Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI (зі змінами і доповненнями, чинними станом на 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/4651-17>.
6. **Цивільний процесуальний кодекс України** : Закон України від 18.03.2004 р. № 1618-IV (зі змінами і доповненнями, чинними станом на 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1618-15>.
7. **Кодекс адміністративного судочинства України** : Закон України від 06.07.2005 р. № 2747-IV (зі змінами і доповненнями, чинними станом на 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2747-15>.
8. **Господарський процесуальний кодекс України** : Закон України від 06.11.1991 р. № 1798-XII (зі змінами і доповненнями, чинними станом на 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1798-12>.

9. **Про виконавче провадження** : Закон України від 02.06.2016 р. № 1404-VIII (зі змінами і доповненнями, чинними станом на 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1404-19>.
10. **Про державну таємницю** : Закон України від 21.01.1994 р. № 3855-XII (зі змінами і доповненнями, чинними станом на 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3855-12>.
11. **Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів** : Закон України від 23.12.1993 р. № 3781-XII (зі змінами і доповненнями, чинними станом на 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3781-12>.
12. **Про адвокатуру та адвокатську діяльність** : Закон України від 05.07.2012 р. № 5076-VI (зі змінами і доповненнями, чинними станом на 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/5076-17>.
13. **Про доступ до судових рішень** : Закон України від 22.12.2005 р. № 3262-IV (зі змінами і доповненнями, чинними станом на 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3262-15>.
14. **Про Національне антикорупційне бюро України** : Закон України від 14.10.2014 р. № 1698-VII (зі змінами і доповненнями, чинними станом на 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1698-18>.
15. **Про порядок вирішення питань адміністративно-територіального устрою України** : Закон України від 05.02.2015 р. № 157-VIII (зі змінами і доповненнями, чинними станом на 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/157-19>.

Спеціальна література:

1. Бублик Н.С. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України» / Н.С. Бублик / Дніпро. – 2019 рік. 172 с.
2. Попадинець Г.О. Сутність, зміст та основні ознаки судової влади / Г.О. Попадинець / Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. – 2021. - №4. С. 114-117.
3. Щерблюк О. В. Організаційні основи судоустрою в Україні. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». – Науково-дослідний інститут публічного права, Київ, 2021.
4. Кузь І., Метью К. Стівенсон. Вищий антикорупційний суд України. Інновації для безстороннього правосуддя. 2020. URL: <https://www.u4.no/publications/ukraines-high-anti-corruption-court-ukrainian.pdf>
5. Подорожна Т., Худик А. Вищий антикорупційний суд як вищий спеціалізований суд в Україні: проблеми конституційно-правового статусу. Український часопис конституційного права. – 2021. – №2. С. 42-54. URL: <https://www.constjournal.com/wp-content/uploads/issues/2021-2/pdfs/5-tetiana-podorozhna-andrii-khudyk-vyshchyi-antikoruptsiinyi-sud-ukrainy-yak-vyshchyi-spetsializovanyi-sud-ukraini.pdf>
6. Кісліцина І. Утворення Вищого суду з питань інтелектуальної власності в Україні: дискусійні питання. Підприємництво, господарство і право. – 2020. – №7. С. 383-393. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/7/66.pdf>
7. Санін Б. Створення Вищого суду з питань інтелектуальної власності: питання, які залишилися без відповіді. 2020. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Download?id=00f6a013-b50b-4444-9de5-a55db8c742ac>
8. Чернишова Н.В. Судова влада в Україні : навч. посіб. – К. : Вид. центр "КНУ", 2020. – 280 с.
9. Кравчук О.І. Судова система України: конституційний аналіз реформування // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія "Юридичні науки". – 2024. – № 11(1). – С. 45–62.

10. Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні : зб. матеріалів VIII Міжнародної науково-практичної конференції (31 березня 2024 р., Чернівці) / за заг. ред. І.І. Добрянського. – Чернівці : Рута, 2024. – 356 с.
11. Петренко І.В. Система судової влади в Україні та її роль у розбудові правової держави // Молодий вчений. – 2023. – № 7. – С. 12–18.
12. Верховний Суд України. Аналіз судової практики Верховного Суду : офіц. вид. – К. : Верховний Суд, 2019–2024.
13. Верховний Суд України. Судова статистика : аналітичний бюлетень. – К. : Верховний Суд, 2019–2024.
14. Сидоренко О.М. Судова реформа в Україні : монографія. – Х. : Право, 2022. – 312 с.
15. Назаров О.А. Електронна бібліотека судді України : навч.-метод. матеріали. – К. : Центр суддівських досліджень, 2020. – 220 с.
16. Батан О.В. Судова влада і правоохоронна система України : навч. посіб. – К. : Ліра-К, 2021. – 240 с.
17. Шевченко Т.В. Судова система України: організаційно-правові аспекти : монографія. – Одеса : Фенікс, 2023. – 276 с.
18. Гриценко І.М. Реформування судової влади в Україні: проблеми та перспективи // Наукові праці Національного університету "Одеська юридична академія". – 2022. – Т. 31. – С. 33–41.
19. Коваль Л.В. Судова система України: історія та сучасність : монографія. – Львів : Світ, 2021. – 320 с.
20. Журавський В.М. Судова практика: навч. посіб. – К. : Юридична думка, 2020. – 190 с.
21. Сидоренко О.М. Судова реформа в Україні : монографія. – Х. : Право, 2022. – 312 с.

Тема 3. Особливості правового статусу судді в Україні. Правовий статус присяжного

(2 год)

Характеризуючи особливості судової системи України окремої уваги заслуговує питання правового статусу суддів в Україні. Так, необхідно визначити законодавство, яке закріплює особливості правового та соціального статусу суддів, сутність та механізм відповідальності суддів, їх незалежності та недоторканості тощо. Аналізуючи судову систему України не можна оминати увагою питання, пов'язані з порядком формування корпусу суддів в Україні та порядку набуття ними статусу судді.

Варто звернути увагу на правовий статус присяжного, порядок формування корпусу присяжних в Україні та вимоги, що до них ставляться.

Питання до обговорення:

1. Суддівський корпус: поняття та склад. Гарантії правового статусу судді.
2. Порядок обрання, призначення та зайняття посади судді.
3. Вимоги до кандидата на посаду судді.
4. Права, обов'язки та обмеження суддів.
5. Моніторинг способу життя судді.
6. Дисциплінарна відповідальність суддів. Звільнення судді з посади та припинення його повноважень.
7. Порядок обрання суддів на адміністративні посади та звільнення з цих посад.
8. Особливості правового статусу присяжного в Україні.

Термінологічне завдання:

Суддя, присяжний, дисциплінарна відповідальність судді, голова суду, юридична відповідальність.

Контрольні запитання:

1. Хто може бути суддею в Україні. Хто не може бути призначений суддею в Україні.
2. Назвіть права судді в Україні.
3. Перелічіть обов'язки судді в Україні.
4. Перелічіть вимоги до присяжного в Україні.
5. Перелічіть стадії призначення судді на посаду.
6. Перелічіть дисциплінарні стягнення, які застосовуються до судді.

Практичне завдання:

Задача 1.

Суддя місцевого загального суду, призначений вперше, до займання посади судді був одним із засновників юридичної фірми, але, ставши суддею, він після робочого дня, а також у вихідні дні консультував постійних клієнтів фірми, які оплачували його послуги на банківський рахунок фірми.

Коли про це стало відомо, його запросили до Вищої ради правосуддя, щоб або спростувати цю інформацію, або дати стосовно неї пояснення.

Суддя підтвердив правдивість інформації і пояснив, що він не бачить у його вчинках порушень закону:

- по-перше, він давав консультації поза приміщенням суду і не в робочий час, тобто на його службових обов'язках це ніяк не відбивалося;
- по-друге, він консультував клієнтів з питань законодавства у сфері підприємницької діяльності, спори з яких, якщо такі виникають, розглядаються господарськими судами, а він працює у загальному місцевому і за внутрішньою спеціалізацією розглядає кримінальні справи;
- по-третє, у юридичній фірмі працюють тільки його син зі своєю дружиною, які ще не мають значного досвіду і тому не можуть консультувати зі складних питань права, що може відбутися на іміджі фірми, а звідси і на розмірах доходів, а існуюча ситуація дозволяє його сім'ї бути матеріально забезпеченою, а значить і він як суддя є більш незалежним, ніж його колеги.

Чи сумісна вказана діяльність зі статусом судді? Які обмеження встановлює законодавство до діяльності професійного судді на посаді? Яке рішення має прийняти Вища рада правосуддя України за результатом розгляду інформації про вищезазначеного суддю? Який орган і в якому порядку приймає рішення про звільнення судді з посади через несумісність?

Задача 2.

У нарадчій кімнаті при постановленні вироку присяжні висловилися за необхідність призначення підсудному більш м'якого покарання, ніж запропоноване головуючим. Однак головуючий професійний суддя продовжував наполягати на суворій мірі покарання, підкреслюючи, що він краще знає закон. Один із присяжних категорично відмовився підписувати вирок, зазначивши серед причин неповне дослідження на судовому слідстві одного з епізодів обвинувачення (крадіжка майна з проникненням у житло).

Перелічіть права й обов'язки присяжного. Який порядок ухвалення рішень судом у складі суддів і присяжних? Чи може присяжний висловити незгоду із ухваленим рішенням і якщо так – у якій формі це відбувається?

Література:

Нормативний матеріал:

1. **Конституція України** : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року (зі змінами і доповненнями, чинними станом на 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/254к/96-вр>.
2. **Про судоустрій і статус суддів** : Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII (зі змінами і доповненнями, чинними станом на 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1402-19>.
3. **Про Конституційний Суд України** : Закон України від 13.07.2017 р. № 2136-VIII (зі змінами і доповненнями, чинними станом на 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2136-19>.
4. **Про забезпечення права на справедливий суд** : Закон України від 12.02.2015 р. № 192-VIII (зі змінами і доповненнями, чинними станом на 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/192-19>.
5. **Кримінальний процесуальний кодекс України** : Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI (зі змінами і доповненнями, чинними станом на 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/4651-17>.
6. **Цивільний процесуальний кодекс України** : Закон України від 18.03.2004 р. № 1618-IV (зі змінами і доповненнями, чинними станом на 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1618-15>.
7. **Кодекс адміністративного судочинства України** : Закон України від 06.07.2005 р. № 2747-IV (зі змінами і доповненнями, чинними станом на 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2747-15>.
8. **Господарський процесуальний кодекс України** : Закон України від 06.11.1991 р. № 1798-XII (зі змінами і доповненнями, чинними станом на 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1798-12>.
9. **Про виконавче провадження** : Закон України від 02.06.2016 р. № 1404-VIII (зі змінами і доповненнями, чинними станом на 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1404-19>.
10. **Про державну таємницю** : Закон України від 21.01.1994 р. № 3855-XII (зі змінами і доповненнями, чинними станом на 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3855-12>.
11. **Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів** : Закон України від 23.12.1993 р. № 3781-XII (зі змінами і доповненнями, чинними станом на 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3781-12>.
12. **Про адвокатуру та адвокатську діяльність** : Закон України від 05.07.2012 р. № 5076-VI (зі змінами і доповненнями, чинними станом на 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/5076-17>.
13. **Про доступ до судових рішень** : Закон України від 22.12.2005 р. № 3262-IV (зі змінами і доповненнями, чинними станом на 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3262-15>.
14. **Про Національне антикорупційне бюро України** : Закон України від 14.10.2014 р. № 1698-VII (зі змінами і доповненнями, чинними станом на 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1698-18>.
15. **Про порядок вирішення питань адміністративно-територіального устрою України** : Закон України від 05.02.2015 р. № 157-VIII (зі змінами і доповненнями, чинними станом на 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/157-19>.

Спеціальна література:

1. Бублик Н.С. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України» / Н.С. Бублик / Дніпро. – 2019 рік. 172 с.
2. Попадинець Г.О. Сутність, зміст та основні ознаки судової влади / Г.О. Попадинець / Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. – 2021. - №4. С. 114-117.
3. Щерблюк О. В. Організаційні основи судоустрою в Україні. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». – Науково-дослідний інститут публічного права, Київ, 2021.
4. Кузь І., Метью К. Стівенсон. Вищий антикорупційний суд України. Інновації для безстороннього правосуддя. 2020. URL: <https://www.u4.no/publications/ukraines-high-anti-corruption-court-ukrainian.pdf>
5. Подорожна Т., Худик А. Вищий антикорупційний суд як вищий спеціалізований суд в Україні: проблеми конституційно-правового статусу. Український часопис конституційного права. – 2021. – №2. С. 42-54. URL: <https://www.constjournal.com/wp-content/uploads/issues/2021-2/pdfs/5-tetiana-podorozhna-andrii-khudyk-vyshchyi-antikoruptsiinyi-sud-ukrainy-yak-vyshchyi-spetsializovanyi-sud-ukraini.pdf>
6. Кісліцина І. Утворення Вищого суду з питань інтелектуальної власності в Україні: дискусійні питання. Підприємництво, господарство і право. – 2020. – №7. С. 383-393. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/7/66.pdf>
7. Санін Б. Створення Вищого суду з питань інтелектуальної власності: питання, які залишилися без відповіді. 2020. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Download?id=00f6a013-b50b-4444-9de5-a55db8c742ac>
8. Чернишова Н.В. Судова влада в Україні : навч. посіб. – К. : Вид. центр "КНУ", 2020. – 280 с.
9. Кравчук О.І. Судова система України: конституційний аналіз реформування // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія "Юридичні науки". – 2024. – № 11(1). – С. 45–62.
10. Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні : зб. матеріалів VIII Міжнародної науково-практичної конференції (31 березня 2024 р., Чернівці) / за заг. ред. І.І. Добрянського. – Чернівці : Рута, 2024. – 356 с.
11. Петренко І.В. Система судової влади в Україні та її роль у розбудові правової держави // Молодий вчений. – 2023. – № 7. – С. 12–18.
12. Верховний Суд України. Аналіз судової практики Верховного Суду : офіц. вид. – К. : Верховний Суд, 2019–2024.
13. Верховний Суд України. Судова статистика : аналітичний бюлетень. – К. : Верховний Суд, 2019–2024.
14. Сидоренко О.М. Судова реформа в Україні : монографія. – Х. : Право, 2022. – 312 с.
15. Назаров О.А. Електронна бібліотека судді України : навч.-метод. матеріали. – К. : Центр суддівських досліджень, 2020. – 220 с.
16. Батан О.В. Судова влада і правоохоронна система України : навч. посіб. – К. : Ліра-К, 2021. – 240 с.
17. Шевченко Т.В. Судова система України: організаційно-правові аспекти : монографія. – Одеса : Фенікс, 2023. – 276 с.
18. Гриценко І.М. Реформування судової влади в Україні: проблеми та перспективи // Наукові праці Національного університету "Одеська юридична академія". – 2022. – Т. 31. – С. 33–41.
19. Коваль Л.В. Судова система України: історія та сучасність : монографія. – Львів : Світ, 2021. – 320 с.
20. Журавський В.М. Судова практика: навч. посіб. – К. : Юридична думка, 2020. – 190 с.
21. Сидоренко О.М. Судова реформа в Україні : монографія. – Х. : Право, 2022. – 312 с.

Тема 4. Організаційне забезпечення діяльності судів та органи суддівського самоврядування

(2 год)

Аналізуючи дану тему студенту варто звернути увагу на ряд органів, а саме: Державну судову адміністрацію: її статус, систему органів та повноваження. Також варто звернути увагу на правовий статус, склад та порядок формування Вищої ради правосуддя як органу, яка бере безпосередню участь у формуванні суддівського корпусу. Важливим органом є Вища кваліфікаційна комісія суддів України, її склад та порядок формування, повноваження.

Окремо слід проаналізувати ті органи, які забезпечують суддівське самоврядування, їх завдання, види, повноваження. Не варто оминати увагою і Національну школу суддів України, її статус та повноваження.

Питання до обговорення:

1. Державна судова адміністрація: статус, система органів, повноваження.
2. Національна школа суддів України: статус і структура.
3. Вища рада правосуддя: статус, склад та порядок формування, повноваження.
4. Вища кваліфікаційна комісія суддів: склад, порядок формування та повноваження.
5. Рада суддів України: склад та повноваження.
6. Органи суддівського самоврядування: завдання, види, повноваження.

Термінологічне завдання:

Національна школа суддів, Вища кваліфікаційна комісія суддів, Вища рада правосуддя, Державна судова адміністрація, орган.

Практичне завдання:

1. На основі Закону України "Про судоустрій і статус суддів" складіть коротку порівняльну таблицю, яка відображає:
 - Основні функції Державної судової адміністрації України, Вищої ради правосуддя та Ради суддів України.
 - Приклади їхньої діяльності у сфері організаційного забезпечення судів.
2. Уявіть, що у вашому суді відбулися збори суддів із порядком денним:
 - Обрання представника суду до Ради суддів України.
 - Обговорення необхідності оновлення технічного забезпечення суду.

Складіть письмовий проєкт протоколу зборів, вказавши:

- Дату та місце проведення зборів.
- Присутніх осіб.
- Прийняті рішення з кожного питання.

Контрольні запитання:

1. Що включає поняття організаційного забезпечення діяльності судів? Які його основні складові?
2. Які органи в Україні відповідають за організаційне забезпечення судової системи?
3. Які функції виконує Державна судова адміністрація України (ДСАУ)?
4. Яка роль Вищої ради правосуддя у забезпеченні незалежності суддів та судової влади в цілому?

5. Що таке органи суддівського самоврядування? Які вони виконують функції?
6. Які є форми суддівського самоврядування в Україні?
7. Як формується та які повноваження має Рада суддів України?
8. Який порядок проведення зборів суддів у межах окремого суду? Які питання вони можуть вирішувати?
9. Які основні принципи організації та діяльності органів суддівського самоврядування?
10. Які гарантії незалежності судової влади забезпечуються через організаційне забезпечення діяльності судів?

Література:

Нормативний матеріал:

1. **Конституція України** : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року (зі змінами і доповненнями, чинними станом на 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/254к/96-вр>.
2. **Про судоустрій і статус суддів** : Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII (зі змінами і доповненнями, чинними станом на 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1402-19>.
3. **Про Конституційний Суд України** : Закон України від 13.07.2017 р. № 2136-VIII (зі змінами і доповненнями, чинними станом на 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2136-19>.
4. **Про забезпечення права на справедливий суд** : Закон України від 12.02.2015 р. № 192-VIII (зі змінами і доповненнями, чинними станом на 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/192-19>.
5. **Кримінальний процесуальний кодекс України** : Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI (зі змінами і доповненнями, чинними станом на 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/4651-17>.
6. **Цивільний процесуальний кодекс України** : Закон України від 18.03.2004 р. № 1618-IV (зі змінами і доповненнями, чинними станом на 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1618-15>.
7. **Кодекс адміністративного судочинства України** : Закон України від 06.07.2005 р. № 2747-IV (зі змінами і доповненнями, чинними станом на 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2747-15>.
8. **Господарський процесуальний кодекс України** : Закон України від 06.11.1991 р. № 1798-XII (зі змінами і доповненнями, чинними станом на 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1798-12>.
9. **Про виконавче провадження** : Закон України від 02.06.2016 р. № 1404-VIII (зі змінами і доповненнями, чинними станом на 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1404-19>.
10. **Про державну таємницю** : Закон України від 21.01.1994 р. № 3855-XII (зі змінами і доповненнями, чинними станом на 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3855-12>.
11. **Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів** : Закон України від 23.12.1993 р. № 3781-XII (зі змінами і доповненнями, чинними станом на 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3781-12>.
12. **Про адвокатуру та адвокатську діяльність** : Закон України від 05.07.2012 р. № 5076-VI (зі змінами і доповненнями, чинними станом на 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/5076-17>.

13. **Про доступ до судових рішень** : Закон України від 22.12.2005 р. № 3262-IV (зі змінами і доповненнями, чинними станом на 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3262-15>.
14. **Про Національне антикорупційне бюро України** : Закон України від 14.10.2014 р. № 1698-VII (зі змінами і доповненнями, чинними станом на 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1698-18>.
15. **Про порядок вирішення питань адміністративно-територіального устрою України** : Закон України від 05.02.2015 р. № 157-VIII (зі змінами і доповненнями, чинними станом на 2024 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/157-19>.

Спеціальна література:

1. Бублик Н.С. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Судові та правоохоронні органи України» / Н.С. Бублик / Дніпро. – 2019 рік. 172 с.
2. Попадинець Г.О. Сутність, зміст та основні ознаки судової влади / Г.О. Попадинець / Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. – 2021. - №4. С. 114-117.
3. Щерблюк О. В. Організаційні основи судоустрою в Україні. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право». – Науково-дослідний інститут публічного права, Київ, 2021.
4. Кузь І., Метью К. Стівенсон. Вищий антикорупційний суд України. Інновації для безстороннього правосуддя. 2020. URL: <https://www.u4.no/publications/ukraines-high-anti-corruption-court-ukrainian.pdf>
5. Подорожна Т., Худик А. Вищий антикорупційний суд як вищий спеціалізований суд в Україні: проблеми конституційно-правового статусу. Український часопис конституційного права. – 2021. – №2. С. 42-54. URL: <https://www.constjournal.com/wp-content/uploads/issues/2021-2/pdfs/5-tetiana-podorozhna-andrii-khudyk-vyshchyi-antykoruptsiinyi-sud-ukrainy-yak-vyshchyi-spetsializovanyi-sud-ukraini.pdf>
6. Кісліцина І. Утворення Вищого суду з питань інтелектуальної власності в Україні: дискусійні питання. Підприємництво, господарство і право. – 2020. – №7. С. 383-393. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/7/66.pdf>
7. Санін Б. Створення Вищого суду з питань інтелектуальної власності: питання, які залишилися без відповіді. 2020. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Download?id=00f6a013-b50b-4444-9de5-a55db8c742ac>
8. Чернишова Н.В. Судова влада в Україні : навч. посіб. – К. : Вид. центр "КНУ", 2020. – 280 с.
9. Кравчук О.І. Судова система України: конституційний аналіз реформування // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія "Юридичні науки". – 2024. – № 11(1). – С. 45–62.
10. Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні : зб. матеріалів VIII Міжнародної науково-практичної конференції (31 березня 2024 р., Чернівці) / за заг. ред. І.І. Добрянського. – Чернівці : Рута, 2024. – 356 с.
11. Петренко І.В. Система судової влади в Україні та її роль у розбудові правової держави // Молодий вчений. – 2023. – № 7. – С. 12–18.
12. Верховний Суд України. Аналіз судової практики Верховного Суду : офіц. вид. – К. : Верховний Суд, 2019–2024.
13. Верховний Суд України. Судова статистика : аналітичний бюлетень. – К. : Верховний Суд, 2019–2024.
14. Сидоренко О.М. Судова реформа в Україні : монографія. – Х. : Право, 2022. – 312 с.

15. Назаров О.А. Електронна бібліотека судді України : навч.-метод. матеріали. – К. : Центр суддівських досліджень, 2020. – 220 с.
16. Батан О.В. Судова влада і правоохоронна система України : навч. посіб. – К. : Ліра-К, 2021. – 240 с.
17. Шевченко Т.В. Судова система України: організаційно-правові аспекти : монографія. – Одеса : Фенікс, 2023. – 276 с.
18. Гриценко І.М. Реформування судової влади в Україні: проблеми та перспективи // Наукові праці Національного університету "Одеська юридична академія". – 2022. – Т. 31. – С. 33–41.
19. Коваль Л.В. Судова система України: історія та сучасність : монографія. – Львів : Світ, 2021. – 320 с.
20. Журавський В.М. Судова практика: навч. посіб. – К. : Юридична думка, 2020. – 190 с.
21. Сидоренко О.М. Судова реформа в Україні : монографія. – Х. : Право, 2022. – 312 с.

Модуль 2. Правоохоронні органи України

Тема 5. Прокуратура України

(2 год)

Органам прокуратури належить особливе місце в механізмі гарантій законності. Участь прокурора у здійсненні судочинства полягає у його праві реагувати на незаконні судові рішення, шляхом внесення відповідно апеляційного та касаційного подання, а це означає, що органи прокуратури допомагають судовій владі у забезпеченні правосуддя. Прокуратура є державним правоохоронним органом, на який покладається завдання здійснення нагляду за дотриманням і правильним застосуванням законів в Україні. Ці та ряд інших питань повинні бути детально проаналізовані та засвоєні в процесі вивчення даної теми студентами.

Питання до обговорення:

1. Поняття, особливості, завдання та місце прокуратури в системі правоохоронних органів України.
2. Функції та принципи діяльності прокуратури.
3. Організаційна структура органів прокуратури.
4. Поняття, завдання і повноваження Спеціалізованої антикорупційної прокуратури
5. Правовий статус Генерального прокурора в Україні. Порядок призначення Генерального прокурора на посаду та звільнення його з посади.
6. Правовий статус прокурора. Вимоги до осіб, які призначаються на посади прокурорів, порядок їх призначення та звільнення з посади. Припинення та зупинення повноважень прокурора.
7. Характеристика повноважень прокурора.
8. Дисциплінарна відповідальність прокурорів.

Термінологічне завдання:

Прокуратура; прокурор; Офіс генерального прокурора України; Генеральний прокурор, Наказ Генерального прокурора України; Спеціалізована антикорупційна прокуратура, Рада прокурорів України, Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокурорів, письмові вказівки прокурора.

Контрольні запитання:

1. Яке місце прокуратури в системі органів державної влади України?
2. Які основні повноваження Генерального прокурора України?
3. Назвіть класні чини, які присвоюються працівникам прокуратури.
4. Назвіть дисциплінарні стягнення, які можуть накладатись на прокурорських працівників.
5. Вкажіть види заохочень, що можуть бути застосовані до прокурорсько-слідчих працівників.
6. Дайте правову характеристику Наказу Генерального прокурора України.
7. Перелічіть та охарактеризуйте гарантії незалежності прокурора в Україні.
8. Охарактеризуйте вимоги щодо несумісності прокурора.
9. Класні чини працівників прокуратури та порядок їх присвоєння.
10. Охарактеризуйте правовий статус Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів.
11. Взаємодія органів прокуратури з НАБУ.

Практичне завдання:

Задача 1.

Громадянин К., 26 років, який закінчив юридичний коледж зі ступенем бакалавра і має річний стаж роботи державним виконавцем, звернувся до регіональної прокуратури із заявою прийняти його на посаду прокурором у тому ж районі, де він працював на попередній посаді. Керівником регіональної прокуратури йому було відмовлено.

Чи були підстави для відмови? Які саме? Назвіть вимоги, що пред'являються до осіб, які призначаються на посади прокурорів та порядок їх призначення.

Задача 2.

За порушення трудової дисципліни прокурор регіональної прокуратури Харківської області своїм наказом притяг до дисциплінарної відповідальності прокурора Харківської місцевої прокуратури № 2 та виніс йому сувору догану.

Чи правильно вчинив прокурор регіональної прокуратури? Який орган може притягти до дисциплінарної відповідальності працівників прокуратур? Які види дисциплінарних стягнень можуть застосовуватися до працівників прокуратури?

Література:

Нормативний матеріал:

1. **Конституція України** : Закон України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/254k/96-вр>.
2. **Про прокуратуру** : Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1697-18>.
3. **Кримінально-процесуальний кодекс України** : Закон України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/4651-17>.
4. **Про організацію діяльності прокуратури в умовах воєнного стану** : Закон України від 12 лютого 2023 року № 2650-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2650-20>.
5. **Порядок організації роботи прокуратури в Україні** : Наказ Генерального прокурора України від 15 грудня 2020 року № 154. URL: https://www.gp.gov.ua/storinka_na_zakonodatstvo.
6. **Про службу в органах прокуратури України** : Закон України від 6 грудня 2019 року № 2437-VIII. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2437-19>.

7. **Про вищу кваліфікаційну комісію прокурорів** : Закон України від 15 грудня 2015 року № 2891-VIII. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2891-19>.
8. **Про доступ до публічної інформації** : Закон України від 13 січня 2011 року № 2939-VI. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2939-17>.
9. **Кодекс України про адміністративні правопорушення** : Закон України від 7 грудня 1984 року № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/80731-10>.
10. **Про зміну підсудності та інші процесуальні питання органів прокуратури** : Закон України від 22 червня 2020 року № 3715-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3715-20>.
11. **Про захист прав та законних інтересів прокурорів** : Постанова Верховної Ради України від 21 червня 2019 року № 1505-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1505-19>.
12. **Про діяльність Генеральної прокуратури України** : Указ Президента України від 7 липня 2019 року № 443/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/443-2019-п>.

Спеціальна література:

1. Сидоренко О.М. Прокуратура України: теоретико-правовий аналіз та сучасні виклики : монографія. – К. : Юридична думка, 2020. – 320 с.
2. Кисельов М.Ю. Прокурорський нагляд в Україні: теоретичні та практичні аспекти. – Харків : Право, 2021. – 240 с.
3. Пінчук А.О. Прокуратура України в системі правосуддя: конституційно-правовий аспект. – К. : Книга, 2022. – 272 с.
4. Корнієнко О.В. Система органів прокуратури України: організаційно-правовий аспект. – Х. : Факт, 2021. – 300 с.
5. Макаренко О.Є. Організація та діяльність прокуратури України в умовах реформи : монографія. – К. : Істина, 2020. – 210 с.
6. Назаренко С.В. Прокуратура України: історія, сучасний стан і перспективи розвитку. – Львів : Літера, 2023. – 265 с.
7. Гриценко І.М. Прокурорська діяльність в Україні: проблеми та перспективи. – Одеса : Маяк, 2021. – 214 с.
8. Журавльова Л.І. Прокуратура України: правові засади та інститут прокурорського нагляду. – Київ : Видавничий дім "КСУ", 2020. – 276 с.
9. Тарасова Н.В. Прокуратура України в умовах європейських стандартів правосуддя. – К. : Юрінком Інтер, 2022. – 312 с.
10. Семененко Ю.О. Прокурорська діяльність в Україні: питання ефективності та впливу на правосуддя. – Харків : Практика, 2023. – 258 с.
11. Сорока В.О. Правова позиція прокуратури України у кримінальних справах: навчальний посібник. – Х. : Право, 2021. – 220 с.
12. Литвинова О.М. Прокурорський нагляд за законністю: теоретичні та практичні аспекти. – К. : Парус, 2024. – 330 с.
13. Прокуратура України в умовах реформ: теоретико-методологічні аспекти : збірник наукових праць. – К. : Алерта, 2022. – 192 с.
14. Бойко І.А. Прокуратура України: реформа та її вплив на правосуддя. – Київ : Правовий світ, 2023. – 260 с.
15. Чуприна Н.О. Прокурорська діяльність в умовах діджиталізації: нові виклики. – Львів : ЛНУ, 2024. – 188 с.

Тема 6. Антикорупційні органи України

(2 год)

Необхідність запровадження ефективної протидії корупції та забезпечення законності зумовило створення та запровадження спеціальних органів державної влади із запобігання та протидії корупції. Створення спеціальних органів зумовлено низьким рівнем довіри населення до державної влади та судової системи, неефективності процедури доказування та притягнення до відповідальності корумпованих можновладців, а також низький рівень України в світовому Індексі сприйняття корупції тощо. Відповідно є необхідність для студентів проаналізувати питання запобігання та боротьби з корупцією та системи антикорупційних органів України.

Питання до обговорення:

1. Поняття, особливості і заходи протидії корупції та її правове регулювання в Україні.
2. Історія становлення антикорупційної системи в Україні.
3. Система антикорупційних органів України: загальна характеристика.
4. Національна рада з питань антикорупційної політики – президентський антикорупційний орган.
5. Національне антикорупційне бюро України: поняття, завдання, правові основи і принципи діяльності.
6. Директор НАБУ – вимоги, порядок призначення та повноваження. Статус працівників НАБУ – вимоги, порядок призначення та повноваження.
7. Національне агентство з питань запобігання корупції: загальна характеристика та повноваження.
8. Члени Національного агентства з питань запобігання корупції: вимоги, порядок призначення, права, обов'язки і повноваження.

Термінологічне завдання:

Корупція, антикорупційна політика, запобігання корупції, боротьба з корупцією, антикорупційні органи, Національна рада з питань запобігання корупції, Національне антикорупційне бюро України, Національне агентство з питань запобігання корупції.

Контрольні запитання:

1. Що таке корупція?
2. Що таке запобігання корупції і боротьба з корупцією? Як вони співвідносяться?
3. Що таке антикорупційна політика і яке її основне завдання?
4. З яких органів складається антикорупційна система України?
5. Що таке Національне антикорупційне бюро України?
6. Які повноваження має директор НАБУ?
7. Які вимоги встановлені законом до осіб, що хочуть працювати в НАБУ?
8. Які повноваження має НАБУ?
9. Взаємодія органів прокуратури з НАБУ.
10. Що таке Національне агентство з питань запобігання корупції?
11. Які повноваження має Національне агентство з питань запобігання корупції?
12. Хто може бути членами Національного агентства з питань запобігання корупції?

Методичне завдання (обов'язкове для виконання у зошиті чи в електронному форматі):

1. Зобразіть схематично систему антикорупційних органів України

Практичне завдання:

1. Підприємець Петренко звернувся до вас як до юриста з проханням допомоги у вирішенні проблеми. Він повідомив, що посадовець місцевої адміністрації вимагає від нього хабар у розмірі 50 тисяч гривень за прискорення видачі дозволу на будівництво. Петренко має запис розмови, у якій посадовець прямо говорить про суму грошей і умови передачі.

1. Визначте, який антикорупційний орган України компетентний розслідувати такі дії посадовця.
2. Складіть письмову заяву до відповідного органу.

Література:

Нормативний матеріал:

1. **Закон України "Про запобігання корупції"** від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII (зі змінами та доповненнями станом на 2024 рік). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1700-18>.
2. **Закон України "Про Національне антикорупційне бюро України"** від 14 жовтня 2014 року № 1698-VII (зі змінами та доповненнями станом на 2024 рік). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1698-18>.
3. **Закон України "Про спеціалізовану антикорупційну прокуратуру"** від 14 вересня 2016 року № 1497-VIII (зі змінами станом на 2024 рік). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1497-19>.
4. **Закон України "Про Агентство з питань виявлення, розшуку та управління активами, отриманими від корупційних правопорушень"** від 6 липня 2018 року № 2466-VIII (зі змінами станом на 2024 рік). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2466-19>.
5. **Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Положення про Національне антикорупційне бюро України"** від 22 жовтня 2014 року № 625 (зі змінами станом на 2024 рік). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/625-2014-%D0%BF>.
6. **Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Порядку проведення перевірок на предмет доброчесності осіб, які претендують на посади у Національному антикорупційному бюро України"** від 26 червня 2015 року № 433. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/433-2015-%D0%BF>.
7. **Указ Президента України "Про Стратегію антикорупційної політики України на 2020–2024 роки"** від 9 грудня 2020 року № 579/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/579/2020>.
8. **Рішення Конституційного Суду України "Про визнання неконституційними окремих положень Закону України "Про запобігання корупції"** від 2 вересня 2021 року № 6-п/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v006p710-21>.
9. **Порядок проведення спеціальної перевірки щодо осіб, які претендують на посади в антикорупційних органах України, затверджений постановою Кабінету Міністрів України** від 15 грудня 2015 року № 1214. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1214-2015-%D0%BF>.
10. **Закон України "Про державну службу"** від 10 грудня 2015 року № 889-VIII (зі змінами та доповненнями станом на 2024 рік). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/889-19>.

Спеціальна література:

1. Івашків, В.Я. Антикорупційні органи в Україні: організаційно-правові аспекти / В.Я. Івашків. – К. : Юрінком Інтер, 2020. – 240 с.
2. Андрєєв, О.Ю. Роль Національного антикорупційного бюро України у боротьбі з корупцією / О.Ю. Андрєєв. – Х. : Право, 2021. – 180 с.

3. Сидоренко, О.М. Система антикорупційних органів України: історія та перспективи розвитку / О.М. Сидоренко. – О. : Фенікс, 2022. – 320 с.
4. Коваль, Л.Л. Антикорупційна політика України та функціонування антикорупційних органів / Л.Л. Коваль. – Одеса : Остром, 2021. – 250 с.
5. Писаренко, М.В. Спеціалізована антикорупційна прокуратура: правові та організаційні питання / М.В. Писаренко. – К. : Ліра-К, 2020. – 202 с.
6. Павлов, А.М. Антикорупційні органи України: правові засади та проблеми ефективності діяльності / А.М. Павлов. – Львів : Світ, 2023. – 280 с.
7. Чернишова, Н.В. Особливості функціонування антикорупційних органів в Україні / Н.В. Чернишова. – К. : Наукова думка, 2022. – 230 с.
8. Ковальчук, І.П. Антикорупційні органи в Україні: правові й організаційні проблеми / І.П. Ковальчук. – Х. : Право, 2021. – 212 с.
9. Яковлева, В.М. Вплив антикорупційної політики на розвиток правової системи України / В.М. Яковлева. – К. : Центр учбової літератури, 2020. – 260 с.
10. Чумак, Т.О. Практика діяльності антикорупційних органів в Україні: юридичний аспект / Т.О. Чумак. – Дніпро : Дніпро, 2022. – 190 с.
11. Лук'яненко, О.В. Реформування антикорупційних органів України: теорія та практика / О.В. Лук'яненко. – К. : Юридична література, 2023. – 240 с.
12. Верещагіна, О.Ф. Проблеми функціонування Національного антикорупційного бюро України / О.Ф. Верещагіна. – К. : Абрис, 2021. – 180 с.
13. Соловійова, О.М. Національна антикорупційна політика України: сучасний стан і тенденції розвитку / О.М. Соловійова. – К. : Право України, 2022. – 220 с.
14. Семенова, О.Г. Проблеми антикорупційного законодавства України: аналіз норм і практики / О.Г. Семенова. – К. : Юрінком Інтер, 2020. – 210 с.
15. Бондаренко, О.В. Антикорупційні органи в Україні: питання правового статусу та ефективності діяльності / О.В. Бондаренко. – Харків : Право, 2024. – 250 с.

Тема 7. Система органів Міністерства внутрішніх справ України. Служба безпеки України

(2 год)

У комплексі заходів, які проводяться органами державного управління у сфері національної безпеки, важлива роль належить органам внутрішніх справ, які є найчисленнішими серед правоохоронних органів України. Саме діяльність цих органів є надійною гарантією громадської безпеки, необхідної для захисту життя, здоров'я, честі, гідності громадян, їх законних інтересів, забезпечення суспільного спокою, охорони майна, створення реальних умов для нормального функціонування держави та її органів, об'єднань громадян, трудових колективів.

Служба безпеки України є класичним і ключовим правоохоронним органом нашої держави. Цей орган забезпечує державну безпеку, захист державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності, економічного, науково-технічного, оборонного потенціалу України, законних інтересів держави і прав громадян від розвідувально-підривної діяльності іноземних спецслужб, зазіхань з боку окремих організацій, груп і осіб. Саме тому в межах семінарського заняття студентам пропонується проаналізувати повноваження цього органу, з'ясувати головну мету його діяльності, завдання, функції, правовий статус його працівників та загальне значення для охорони і реалізації прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Питання до обговорення:

1. Міністерство внутрішніх справ України: компетенція і правові основи діяльності.
2. Система органів і загальні повноваження Міністерства внутрішніх справ України.
3. Національна поліція України: завдання, система та правові основи діяльності.
4. Повноваження Національної поліції України. Поліцейські заходи: види та загальна характеристика.
5. Вимоги до осіб, які приймаються на службу в поліцію. Порядок прийняття на службу до Національної поліції України. Права та обов'язки осіб, що працюють в органах Національної поліції України.
6. Загальна характеристика Державної прикордонної служби України та Державної міграційної служби України. Національна гвардія України: характеристика і ключові повноваження.
7. Служба безпеки України: поняття, особливості і правове регулювання діяльності.
8. Основні завдання і функції Служби безпеки України.
9. Структура і кадри Служби безпеки України: загальна характеристика.
10. Повноваження Служби безпеки України. Контроль і нагляд за діяльністю СБУ.

Термінологічне завдання:

Міністерство внутрішніх справ України, Міністр внутрішніх справ, Національна поліція України, поліцейські заходи, національна безпека, громадська безпека, державне управління, завдання і функції ОВС, Державна прикордонна служба України, Державна міграційна служба України, Національна гвардія України, ДСНС, Національна безпека, Служба безпеки України, СБУ.

Контрольні запитання:

1. Правове забезпечення взаємодії органів внутрішніх справ з органами місцевої влади
2. Місце поліції в системі правоохоронних органів
3. Хто може стати поліцейським в Україні?
4. Які права та обов'язки має працівник поліції?
5. Що таке поліцейські заходи? Які види поліцейських заходів можна виділити?
6. Що таке Державна прикордонна та Державна міграційна служби? Які у них повноваження і сфера діяльності?
7. В чому полягає діяльність і завдання Національної гвардії України? Чим вона відрізняється від Національної поліції?
8. Що таке ДСНС? Для чого вона функціонує в Україні?
9. Що таке національна (державна) безпека?
10. Яке місце займає Служба безпеки України у системі правоохоронних органів України?
11. Яким чином Служба безпеки України взаємодіє з іншими органами державної влади?
12. Які повноваження має Служба безпеки України?
13. Хто може бути службовцем СБУ?
14. В чому полягає політична нейтральність СБУ?
15. З чого складається система СБУ?
16. Хто здійснює контроль і нагляд за діяльністю СБУ?
17. Яким чином застосовується відповідальність за правопорушення у сфері діяльності СБУ?

Практичне завдання:

Задача 1.

У громадянки М. поблизу вокзалу невідомий вихопив з рук сумку, де знаходились гроші і документи. Намагаючись його наздогнати, вона помітила працівника поліції, який проходив поруч, і покликала його на допомогу. На звернення М. працівник поліції тактовно пояснив, що він повертається додому зі зміни, тому знаходиться не при виконанні обов'язків.

Оцініть ситуацію з точки зору прав і обов'язків працівників поліції.

Задача 2

До громадянина Д., який сидів у своєму автомобілі і розмовляв по телефону, підійшли співробітники поліції і повідомили, що вилучають його транспортний засіб для проїзду до місця події, а мобільний телефон – для ведення оперативних переговорів. На заперечення громадянина Д. вони застосували до нього прийоми рукопашного бою і затримали його на 72 години за спротив співробітникам поліції.

В чиїх діях у даній ситуації вбачаються порушення закону? Які права поліції передбачено чинним законодавством?

Література:

Нормативний матеріал:

1. **Закон України "Про Національну поліцію"** № 580-VIII від 2 липня 2015 року (зі змінами та доповненнями) / Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
2. **Закон України "Про органи та підрозділи в системі Міністерства внутрішніх справ України"** № 3145-VI від 23 грудня 2010 року (зі змінами) / Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3145-17>.
3. **Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України"** № 1077 від 15 серпня 2019 року / Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1077-2019-p>.
4. **Закон України "Про державну службу"** № 889-VIII від 10 грудня 2015 року (зі змінами) / Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>.
5. **Закон України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність"** № 5076-VI від 5 липня 2012 року (зі змінами) / Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.
6. **Кодекс України про адміністративні правопорушення** № 80731-X от 7 грудня 1984 року (зі змінами та доповненнями) / Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
7. **Закон України "Про боротьбу з тероризмом"** № 638-XIV від 20 березня 2003 року (зі змінами та доповненнями) / Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-14>.
8. **Постанова Верховної Ради України "Про створення Національної гвардії України"** № 877-VIII від 13 березня 2014 року / Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-19>.
9. **Указ Президента України "Про положення про Міністерство внутрішніх справ України"** № 156/2018 від 21 лютого 2018 року / Офіційний сайт Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1562018-24265>.
10. **Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Переліку органів і підрозділів, уповноважених здійснювати державний контроль за додержанням законодавства"** № 1234 від 9 грудня 2022 року / Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1234-2022-p>.

11. Закон України "Про охорону особистої безпеки громадян" № 232-VIII від 18 лютого 2015 року (зі змінами) / Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/232-19>.
12. Інструкція про порядок взаємодії підрозділів Національної поліції України з іншими правоохоронними органами України від 15 березня 2020 року / Офіційний сайт Міністерства внутрішніх справ України. URL: <https://mvs.gov.ua>.
13. Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Статуту Національної поліції України" № 1210 від 6 жовтня 2021 року // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1210-2021-p>.
14. Закон України "Про цивільну оборону" № 1856-XII від 23 березня 1999 року (зі змінами) / Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1856-14>.
15. Закон України "Про Службу безпеки України" від 25 березня 1992 року № 2229-XII (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12>.
16. Закон України "Про основи національної безпеки України" від 19 червня 2003 року № 964-IV (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/964-15>.
17. Закон України "Про боротьбу з тероризмом" від 20 березня 2003 року № 638-IV (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/638-15>.
18. Закон України "Про державну таємницю" від 21 січня 1994 року № 3855-XII (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12>.
19. Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Положення про Службу безпеки України" від 10 липня 2019 року № 568. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/568-2019-%D0%BF>.
20. Указ Президента України "Про Положення про Службу безпеки України" від 25 грудня 2018 року № 384/2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/384/2018>.
21. Закон України "Про оперативно-розшукову діяльність" від 18 лютого 1992 року № 2135-XII (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>.
22. Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Положення про порядок здійснення контролю за діяльністю Служби безпеки України" від 10 червня 2015 року № 358. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/358-2015-%D0%BF>.
23. Закон України "Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах" від 5 липня 1994 року № 80/94-ВР (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80>.
24. Рішення Конституційного Суду України у справі про конституційність положень Закону України "Про Службу безпеки України" від 1992 року від 19 грудня 2005 року № 8-рп/2005. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v008p710-05>.

Спеціальна література:

1. Буряков В.А. Органи Міністерства внутрішніх справ України: теорія та практика. – К. : Юридична думка, 2020. – 320 с.
2. Головка Т.О. Правові засади діяльності органів внутрішніх справ України: навчальний посібник. – Х. : Право, 2021. – 216 с.
3. Коваленко О.В. Органи і підрозділи Міністерства внутрішніх справ України в системі правоохоронних органів. – К. : Видавничий дім "КМ Академія", 2019. – 368 с.
4. Сіденко О.М. Організаційно-правові основи діяльності органів внутрішніх справ України. – Одеса : Фенікс, 2022. – 300 с.
5. Петрова І.В. Система органів Міністерства внутрішніх справ України: історія та сучасність. – Львів : Світ, 2021. – 288 с.

6. Шевченко Л.А. Правові аспекти діяльності органів внутрішніх справ України: монографія. – Чернівці : Рута, 2023. – 240 с.
7. Назарова І.А. Проблеми реформування органів внутрішніх справ України в умовах сучасних викликів. – К. : Наукова думка, 2020. – 252 с.
8. Литвиненко В.І. Державне управління в органах Міністерства внутрішніх справ України: теоретичні аспекти та практика. – Х. : Право, 2022. – 280 с.
9. Чередник С.В. Правовий статус і повноваження органів внутрішніх справ України. – К. : Юрінком Інтер, 2024. – 236 с.
10. Нікітенко О.Є. Спеціалізовані підрозділи Міністерства внутрішніх справ України: організація та функціонування. – К. : Юридичний факультет КНУ, 2021. – 192 с.
11. Кравчук І.М. Охорона громадського порядку в Україні: роль органів Міністерства внутрішніх справ. – Одеса : Видавничий дім "Астропринт", 2023. – 268 с.
12. Боровик І.В. Взаємодія органів внутрішніх справ з іншими правоохоронними органами України. – К. : Видавничий дім "Альма-Матер", 2020. – 280 с.
13. Корольов А.О. Правові засади діяльності поліції в системі органів Міністерства внутрішніх справ України. – Львів : Науковий світ, 2022. – 320 с.
14. Кучеренко С.О. Структура та функції органів внутрішніх справ України: навчальний посібник. – К. : Міжнародна Академія, 2024. – 240 с.
15. Харченко О.В. Адміністративно-правові аспекти діяльності органів Міністерства внутрішніх справ України. – К. : Київський національний університет, 2021. – 274 с.
16. Абрамова І.В. Служба безпеки України в умовах національної безпеки держави: проблеми організації та діяльності. – К. : Юридична думка, 2020. – 280 с.
17. Білоус В.А. Організаційно-правові аспекти діяльності Служби безпеки України: монографія. – Х. : Право, 2021. – 320 с.
18. Грішина Н.С. Роль Служби безпеки України у забезпеченні національної безпеки держави в умовах гібридних загроз. – Одеса : Фенікс, 2022. – 256 с.
19. Підготовка кадрового складу Служби безпеки України: теоретичні аспекти та практичні аспекти. – Київ : Національний університет оборони України, 2021. – 188 с.
20. Резніков І. М. Служба безпеки України: структура та правові засади діяльності. – Львів : Світ, 2022. – 240 с.
21. Сидоренко О.М. Правові основи діяльності Служби безпеки України: проблеми та перспективи. – К. : НІСД, 2020. – 194 с.
22. Черненко М.В. Модернізація Служби безпеки України в контексті реформування сектору безпеки і оборони. – К. : Наукова думка, 2023. – 305 с.
23. Гречка Ю.С. Організація і функції Служби безпеки України: сучасні виклики та перспективи. – К. : Інтерсервіс, 2024. – 175 с.
24. Лупишко І.О. Служба безпеки України: питання правового регулювання та реформування. – К. : Видавництво "Юридична думка", 2021. – 228 с.
25. Кривець Л.С. Служба безпеки України та її роль у захисті державних інтересів: навч. посіб. – Харків : Право, 2023. – 198 с.
26. Шевченко Т.В. Особливості правового статусу Служби безпеки України в умовах військових та надзвичайних ситуацій. – К. : Юрінком Інтер, 2021. – 211 с.
27. Ковальчук М.М. Аналіз правових норм, що регулюють діяльність Служби безпеки України у контексті міжнародного права. – К. : Інтерсервіс, 2024. – 263 с.
28. Яценко В.І. Взаємодія Служби безпеки України з іншими правоохоронними органами у сфері боротьби з тероризмом. – К. : Видавництво "Юридичні традиції", 2022. – 315 с.
29. Козаченко С.М. Теоретико-методологічні засади діяльності Служби безпеки України: виклики часу. – К. : Наукова думка, 2020. – 268 с.

30. Петров О.П. Проблеми правового регулювання та організації діяльності Служби безпеки України. – Київ : НІСД, 2023. – 282 с.

Тема 8. Органи досудового розслідування та оперативно-розшукової діяльності. Державне бюро розслідувань

(2 год)

Під час підготовки до семінарського заняття слід розглянути систему органів досудового розслідування в Україні, а також звернути окрему увагу на особливості нормативно-правового регулювання процесуального статусу підрозділів Національного антикорупційного бюро України та Державного бюро розслідувань. Необхідно дослідити питання реалізації окремих повноважень цими органами, які обумовлені специфікою попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень відповідно до вимог чинного законодавства.

Питання до обговорення:

1. Досудове розслідування: поняття, особливості та форми.
2. Органи та особи, що здійснюють досудове розслідування: система, завдання та компетенція.
3. Загальна характеристика оперативно-розшукової діяльності.
4. Система органів оперативно-розшукової діяльності та їх правове регулювання.
5. Поняття, завдання та правові засади діяльності Державного бюро розслідувань (далі - ДБР).
6. Організація діяльності ДБР.
7. Повноваження ДБР.
8. Кадровий та керівний склад ДБР.

Термінологічне завдання:

Досудове розслідування, органи досудового розслідування, Національне антикорупційне бюро України, Державне бюро розслідувань.

Питання для самоконтролю:

1. Які органи здійснюють досудове розслідування в Україні, і які з них мають специфічні функції в залежності від типу злочинів?
2. Які основні завдання покладаються на органи досудового розслідування?
3. Які органи мають право проводити оперативно-розшукову діяльність в Україні?
4. У чому полягає різниця між досудовим розслідуванням і оперативно-розшуковою діяльністю?
5. Які процесуальні дії має право здійснювати слідчий під час досудового розслідування?
6. Яким чином Державне бюро розслідувань (ДБР) здійснює контроль за проведенням розслідувань в Україні?
7. Які особливості правового статусу слідчих і оперативних працівників ДБР?
8. Які органи можуть проводити досудове розслідування у справах, пов'язаних з правопорушеннями, скоєними посадовими особами високого рівня?
9. Як здійснюється взаємодія між органами досудового розслідування та іншими правоохоронними органами під час розслідування складних злочинів?
10. Які організаційні та правові основи діяльності Державного бюро розслідувань закріплені в законодавстві України?

Література:

Нормативний матеріал:

1. **Кримінальний процесуальний кодекс України** : Закон України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI (зі змінами та доповненнями станом на 2024 рік). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
2. **Закон України "Про оперативно-розшукову діяльність"** : Закон України від 18 лютого 1992 року № 2135-XII (зі змінами та доповненнями станом на 2024 рік). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12>.
3. **Закон України "Про Державне бюро розслідувань"** : Закон України від 12 листопада 2015 року № 794-VIII (зі змінами та доповненнями станом на 2024 рік). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19>.
4. **Закон України "Про прокуратуру"** : Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1697-VII (зі змінами та доповненнями станом на 2024 рік). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.
5. **Закон України "Про Національну поліцію"** : Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII (зі змінами та доповненнями станом на 2024 рік). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
6. **Кодекс України про адміністративні правопорушення** : Закон України від 7 грудня 1984 року № 8073-X (зі змінами та доповненнями станом на 2024 рік). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
7. **Закон України "Про міжнародне співробітництво у кримінальних справах"** : Закон України від 5 червня 2014 року № 1703-VII (зі змінами та доповненнями станом на 2024 рік). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1703-18>.
8. **Закон України "Про боротьбу з корупцією"** : Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII (зі змінами та доповненнями станом на 2024 рік). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.
9. **Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Порядку організації досудового розслідування в Україні"** : Постанова Кабінету Міністрів України від 27 червня 2017 року № 547. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/547-2017-п>.
10. **Порядок проведення оперативно-розшукової діяльності у Національній поліції України** : Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 15 вересня 2020 року № 707. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1045-20>.

Спеціальна література:

1. Голікова, О.Ю. Досудове розслідування в кримінальному процесі України: монографія. – К. : Юрінком Інтер, 2021. – 324 с.
2. Левченко, В.І. Оперативно-розшукова діяльність в Україні: теоретичні та практичні аспекти: навч. посіб. – Харків : Право, 2020. – 240 с.
3. Іванова, О.М. Органи досудового розслідування України: організаційно-правовий аналіз: монографія. – К. : Юридична думка, 2022. – 298 с.
4. Тарасенко, О.О. Державне бюро розслідувань: правовий статус і функціонування в Україні: наукова стаття. – Одеса : Фенікс, 2023. – С. 44–50.
5. Чернявська, М.О. Органи досудового розслідування та їх роль у забезпеченні правопорядку в Україні: монографія. – Львів : Світ, 2021. – 289 с.
6. Мельник, О.П. Правовий статус органів досудового розслідування в кримінальному процесі: навч. посіб. – Київ : Алерта, 2024. – 275 с.
7. Єрмак, О.О. Державне бюро розслідувань: організація та функції: навч. посіб. – Харків : ХНУ, 2022. – 215 с.

8. Бойко, С.В. Оперативно-розшукова діяльність: правові та практичні аспекти: монографія. – Київ : Ліра-К, 2020. – 310 с.
9. Коваленко, Л.М. Система органів досудового розслідування в Україні: зміни та перспективи: науково-практичний посібник. – Чернівці : Рута, 2021. – 304 с.
10. Гнатенко, І.І. Кримінальні процеси та органи досудового розслідування: курс лекцій. – Одеса : Фенікс, 2020. – 246 с.
11. Щербань, О.М. Модернізація системи органів досудового розслідування: міжнародний досвід і українські реалії: стаття. – Харків : Право, 2023. – С. 55–62.
12. Кудрявцев, П.О. Державне бюро розслідувань: проблеми організаційного забезпечення діяльності: монографія. – Львів : Наукова думка, 2022. – 283 с.
13. Зінченко, В.І. Особливості оперативно-розшукової діяльності в Україні: правовий аспект: навч. посіб. – Київ : Видавництво Ліра, 2021. – 265 с.
14. Бабенко, Р.О. Правові основи діяльності органів досудового розслідування та оперативно-розшукових органів в Україні: наукова стаття. – Львів : Світ, 2020. – С. 92–100.
15. Литвиненко, І.А. Зміни в органах досудового розслідування: практичні наслідки для правозастосування: монографія. – Чернівці : Рута, 2024. – 320 с.

Тема 9. Адвокатура і нотаріат в Україні

(2 год)

Конституція України проголошує існування одного з найважливіших правових інститутів – адвокатури, основним завданням якої є забезпечення права на захист від обвинувачення та подання іншої правової допомоги в тому числі представництва громадян, юридичних осіб у судах. Адвокатура – це добровільне професійне громадське об'єднання, покликане сприяти захисту прав і свобод та представляти законні інтереси громадян України, іноземців, осіб без громадянства, юридичних осіб, надавати їм юридичну допомогу.

Безумовно важливими є принципи, якими повинен керуватися адвокат у процесі своєї діяльності, серед яких особливу увагу слід приділити наступним: принцип незалежності адвокатури, принцип демократизму та гуманності, принцип верховенства закону (законності), принцип конфіденційності тощо. Аналізу і вивчення потребують питання пов'язані із правовим статусом адвоката, охороною адвокатської таємниці, видами дисциплінарних стягнень, які покладаються на адвоката тощо.

Нотаріат в Україні – це система органів та посадових осіб, на які покладено обов'язки засвідчувати права, а також факти, що мають юридичне значення, і робити інші нотаріальні дії з метою надання їм юридичної сили. Організація діяльності нотаріату регулюється Законом України «Про нотаріат» від 2 вересня 1993 року. Норми, що регулюють організацію і діяльність нотаріату, становлять самостійну галузь законодавства. Нотаріуси у своїй діяльності керуються також постановами і розпорядженнями Кабінету Міністрів України, наказами та інструкціями Міністерства юстиції України.

Питання до обговорення:

1. Поняття та сутність інституту адвокатури. Правове регулювання адвокатської діяльності.
2. Завдання адвокатури та принципи її діяльності.
3. Правовий статус адвоката: порядок набуття, права та обов'язки. Обмеження щодо надання адвокатом правової допомоги. Правовий статус помічника адвоката
4. Організаційні форми діяльності адвокатури. Види адвокатської діяльності.
5. Дисциплінарна відповідальність адвоката. Припинення та зупинення адвокатської діяльності.
6. Безоплатна правова допомога: види, право на надання та отримання.

7. Поняття нотаріату та нотаріальної діяльності, її форми, види, принципи здійснення.
8. Нотаріус та його правовий статус. Повноваження нотаріусів. Вимоги, які ставляться до кандидатів на посаду нотаріуса.
9. Організаційна побудова державного нотаріату в Україні:
 - 1) державні нотаріальні контори,
 - 2) державні нотаріальні архіви.
11. Особливості приватної нотаріальної діяльності.
 - 1) Порядок реєстрації приватного нотаріуса
 - 2) Вимоги до робочого місця приватного нотаріуса
10. Особливості дисциплінарної відповідальності державного нотаріуса та юридичної відповідальності приватного нотаріуса. Підстави та порядок припинення та зупинення нотаріальної діяльності.

Термінологічне завдання:

Адвокатура, адвокат, гарантії адвокатської діяльності, кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури, адвокатська таємниця, стажист адвоката, адвокатське бюро, адвокатське об'єднання, помічник адвоката, адвокатський запит, адвокатське самоврядування; нотаріат, нотаріус, кваліфікаційна комісія нотаріату, державний нотаріальний архів, нотаріальні дії, Нотаріальна палата України, нотаріальна таємниця, помічник нотаріуса, нотаріальний округ, робоче місце нотаріуса, нотаріальна дія.

Контрольні запитання:

1. Які організаційні форми адвокатури передбачені законодавством?
2. Назвіть вимоги, що ставляться до особи, яка має намір одержати свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю.
3. Які повноваження кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури?
4. Назвіть дисциплінарні стягнення, що можуть бути застосовані до адвоката.
5. Вкажіть основні завдання Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури.
6. Назвіть види адвокатської діяльності.
7. Які гарантії адвокатської діяльності встановлені законодавством?
8. Які є форми адвокатського самоврядування?
9. Відмінність правового статусу помічника адвоката та стажиста адвоката.
10. Адвокатський запит: його характеристика.
11. Адвокатське самоврядування: завдання та організаційні форми. Національна асоціація адвокатів України.
12. Назвіть систему нотаріальних органів.
13. Вкажіть підстави для припинення нотаріальної діяльності приватного нотаріуса.
14. В чому полягає професійне самоврядування нотаріусів?
15. Яка основна мета створення Нотаріальної палати України?
16. Поняття нотаріальної таємниці та суб'єкти нотаріальної таємниці.
17. Які обмеження у праві вчиняти нотаріальні дії передбачені законодавством.
18. Підстави анулювання свідоцтва про право на зайняття нотаріальної діяльністю.
19. Особливості правового статусу помічника нотаріуса.
20. Особливості правового режиму нотаріальних округів в Україні.

Методичне завдання:

1. Проаналізуйте положення Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та відобразіть схематично види юридичної допомоги, які надаються адвокатами фізичним та юридичним особам.

2. Охарактеризуйте особливості правового статусу помічника нотаріуса та консультанта державної нотаріальної контори.

Практичне завдання:

Задача 1.

Громадянин Семеренко після закінчення 4-х курсів юридичного факультету Львівського національного університету і отримання диплому за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавр два роки працював помічником адвоката.

Семеренко подав заяву до кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури з проханням допустити його до складання кваліфікаційного іспиту. До складання іспиту Семеренко був допущений, успішно його склав і був направлений на стажування до адвоката Гикавки, у якого працював помічником.

Семеренко заперечував проти його стажування, зазначаючи, що за законом він має бути звільнений від стажування і йому одразу після іспиту кваліфікаційно-дисциплінарна комісія має видати свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю.

1. Які вимоги ставляться до особи, яка має намір здійснювати адвокатську діяльність?
2. Дайте правову оцінку ситуації.

Задача 2.

Громадянка Сулима після закінчення юридичного факультету Київського національного університету сім років працювала у відділі нотаріату Головного управління юстиції Кіровоградської області. Вирішивши стати нотаріусом, вона подала необхідні документи до Вищої кваліфікаційної комісії нотаріату, була допущена до складання кваліфікаційного іспиту, успішно його склала, і їй Вищою кваліфікаційною комісією нотаріату було видане свідоцтво про право на зайняття нотаріальною діяльністю.

1. Яким вимогам повинні відповідати особи, які призначаються на посаду нотаріуса ?
2. Дайте правову оцінку ситуації.

Література:

Нормативний матеріал:

1. **Конституція України:** Закон України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР. – Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. **Закон України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність":** Закон України від 5 липня 2012 року № 5076-VI. – Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 27. – Ст. 282.
3. **Закон України "Про нотаріат":** Закон України від 2 вересня 1993 року № 3425-XII. – Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 39. – Ст. 383.
4. **Кримінальний процесуальний кодекс України:** Кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. – Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9-10, № 11-12, № 13. – Ст. 88.
5. **Цивільний процесуальний кодекс України:** Кодекс України від 18 березня 2004 року № 1618-IV. – Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 40-41, 42. – Ст. 492.
6. **Господарський процесуальний кодекс України:** Кодекс України від 6 листопада 1991 року № 1798-XII. – Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 6. – Ст. 56.
7. **Закон України "Про безоплатну правову допомогу":** Закон України від 2 червня 2011 року № 3460-VI. – Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 51. – Ст. 577.

8. **Наказ Міністерства юстиції України "Про затвердження Інструкції з організації нотаріального діловодства"**: Наказ Міністерства юстиції України від 22 грудня 2010 року № 3253/5. – Офіційний вісник України. – 2010. – № 99. – Ст. 3571.
9. **Наказ Міністерства юстиції України "Про затвердження Порядку ведення Єдиного реєстру нотаріусів України"**: Наказ Міністерства юстиції України від 24 грудня 2020 року № 4550/5. – Офіційний вісник України. – 2021. – № 3. – Ст. 96.
10. **Рішення Ради адвокатів України "Про затвердження Правил адвокатської етики"**: Рішення Ради адвокатів України від 9 червня 2017 року № 79. – Офіційний вісник Національної асоціації адвокатів України. – 2017. – № 6.
11. **Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України"**: Постанова Кабінету Міністрів України від 2 липня 2014 року № 228. – Урядовий кур'єр. – 2014. – № 127.
12. **Наказ Міністерства юстиції України "Про порядок проходження стажування нотаріусами"**: Наказ Міністерства юстиції України від 28 грудня 2012 року № 1960/5. – Офіційний вісник України. – 2013. – № 1.

Спеціальна література:

1. **Вільчик В.В. (ред.)** Адвокатура України: сучасний стан та перспективи розвитку: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 21 лютого 2020 р.) / за ред. В.В. Вільчика. – Харків: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2020. – 250 с.
2. **Бакаянова Н.М.** Адвокатаська діяльність в Україні: навчальний посібник / Н.М. Бакаянова. – Одеса: Національний університет "Одеська юридична академія", 2021. – 150 с.
3. **Пілюк С.В., Кузнєцова З.В., Коваль А.В.** Адвокатура в Україні: навчальний посібник / С.В. Пілюк, З.В. Кузнєцова, А.В. Коваль. – Одеса: Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, 2021. – 80 с.
4. **Фурса С.Я. (ред.)** Адвокатура України: підручник у двох книгах. Книга 1. Організація адвокатури (з практикумом) / за ред. С.Я. Фурси. – Київ: Видавець Фурса С.Я.: КНТ, 2020. – 470 с.
5. **Коротюк О.В.** Нотаріат в Україні: навчальний посібник / О.В. Коротюк. – Київ: Видавництво ОВК, 2020. – 606 с.
6. **Кучинський І.Є.** Адвокатура України: монографія / І.Є. Кучинський. – Київ: Юрінком Інтер, 2022. – 320 с.
7. **Тимченко Л.О.** Нотаріат України: підручник / Л.О. Тимченко. – Львів: Видавництво Львівського університету, 2023. – 400 с.
8. **Головатий С.П.** Адвокатура: історія, сучасність та майбутнє: монографія / С.П. Головатий. – Харків: Право, 2022. – 350 с.
9. **Шульга М.О.** Нотаріальна діяльність в Україні: сучасний стан і перспективи: монографія / М.О. Шульга. – Чернівці: Рута, 2021. – 290 с.
10. **Дячук О.В.** Проблеми функціонування нотаріату в Україні: монографія / О.В. Дячук. – Київ: Юстініан, 2024. – 310 с.